

Рис. 6. Модель прийняття рішення

Stone-Romero, E. F., and Stone, D. L. "Cognitive, affective, and cultural influences on stigmatization: impact on human resource management processes and practices". In *Personnel and Human Resources*. Bingley: Emerald Group Publishing Limited, 2007.

УДК 631.12.2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КОНТРОЛЕМ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

© 2014 ШАПОВАЛ О. А.

УДК 631.12.2

Шаповал О. А. Методичні засади управління контролем якості продукції

У статті проаналізовано сучасний стан управління контролем якості продукції. Обґрунтовано необхідність організації системи контролю якості в умовах безперервного потокового виробництва. Виявлено проблеми, які пов'язані з низьким рівнем управління контролем якості продукції. Сформовано комплекс чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, які слід враховувати в процесі вибору виду управлінських дій з контролю якості продукції. Розглянуто специфіку визначення найбільш значущих чинників підприємства на основі використання матриці стратегічного SWOT-аналізу. Запропоновано процедуру визначення загальної оцінки впливу чинників. Проаналізовано механізм використання основних концептуальних моделей, що відображають системність управління якістю в організації – піраміди якості та петлі якості. Доведено необхідність застосування принципово нової схеми відносин між замовником і підприємством, при якій вимоги системи управління якістю акцентують увагу не на контролі і відбракуванні напівфабрикатів, а на створенні умов, що виключають появу браку. Розглянуто роль стандартів ISO 9000 в системі менеджменту якості, які рекомендують замовникам проводити попередню оцінку діяльності виконавця (підприємства).

Ключові слова: управління, контроль, якість продукції, стандарти.

Табл.: 2. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 10.

Шаповал Олена Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра менеджменту та військового господарства, Академія внутрішніх військ МВС України (пл. Повстання, 3, Харків, 61001, Україна)

УДК 631.12.2

Шаповал Е. А. Методические основы управления контролем качества продукции

В статье проанализировано современное состояние управления контролем качества продукции. Обоснована необходимость организации системы контроля качества в условиях бесперебойного поточного производства. Выявлены проблемы, связанные с низким уровнем управления контролем качества продукции. Сформирован комплекс факторов внутренней и внешней среды, которые следует учитывать в процессе выбора вида управленческих действий по контролю качества продукции. Рассмотрена специфика определения наиболее значимых факторов предприятия на основе использования матрицы стратегического SWOT-анализа. Предложена процедура определения общей оценки влияния факторов. Проанализирован механизм использования основных концептуальных моделей, отражающих системность управления качеством в организации – пирамиды качества и петли качества. Доказана необходимость применения принципиально новой схемы отношений между заказчиком и предприятием, при которой требования системы управления качеством акцентируют внимание не на контроле и отбраковке полуфабрикатов, а на создании условий, исключающих появление брака. Рассмотрена роль стандартов ISO 9000 в системе менеджмента качества, которые рекомендуют заказчикам проводить предварительную оценку деятельности исполнителя (предприятия).

Ключевые слова: управление, контроль, качество продукции, стандарты.

Табл.: 2. **Формул.:** 1. **Библ.:** 10.

Шаповал Елена Анатольевна – кандидат педагогических наук, доцент, кафедра менеджмента и военного хозяйства, Академия внутренних войск МВД Украины (пл. Восстания, 3, Харьков, 61001, Украина)

Shapoval O. A. Methodical Grounds of Managing the Product Quality Control

The article analyses the modern state of products quality control management. It justifies a necessity of organisation of the quality control system under conditions of uninterrupted flow line production. It reveals problems connected with a low level of the products quality control management. It forms a set of factors of internal and external environments, which should be taken into account in the process of selection of a type of managerial actions by the products quality control. It considers specific features of identification of the most important factors at an enterprise on the basis of use of the matrix of strategic SWOT analysis. It offers a procedure of identification of a general assessment of factors of influence. It analyses a mechanism of use of main conceptual models, which reflect the system nature of quality management in an organisation – quality pyramids and quality loops. It proves a necessity of application of a principally new scheme of relations between the customer and enterprise, which envisages that requirements of the quality management system focus not on control and screening of semi-finished products, but on creation of conditions that exclude rejects. It considers the role of ISO 9000 in the system of quality management, which recommend the customers to make a preliminary assessment of activity of the producing enterprise.

Key words: management, control, product quality, standards.

Tabl.: 2. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 10.

Shapoval Olena A. – Candidate of Sciences (Pedagogy), Associate Professor, Department of Management and military economy, Academy of Interior Ministry of Ukraine (pl. Povstannya, 3, Kharkiv, 61001, Ukraine)

Призначенням будь-якої продукції є задоволення потреб споживачів. Здатність продукції задовольняти даним потребам залежить, насамперед, від якості продукції. Таким чином, однією з найважливіших умов успішного розвитку підприємства є ефективне управління якістю продукції на всіх етапах її виробництва. Досягнення високого рівня якості продукції сприятиме всебічному розвитку підприємства в напрямках диверсифікації його діяльності, створення сприятливого інвестиційного клімату, впровадження інноваційних ідей на основі сталого розвитку менеджменту якості.

Результати аналізу літературних джерел [1 – 10] свідчать про наявність стандартів з контролю якості продукції, розробленість науково обґрунтованих підходів до оцінки якості продукції, наявність інструментів контролю якості у вигляді відповідних карт. Але в спеціалізованій літературі на сьогодні є відсутньою комплексна методика автоматизації процесу управління контролем якості.

Метою даної статті є аналіз специфіки автоматизації управління контролем якості продукції на основі авторської методики.

Основними причинами, які викликають нагальну потребу створення системи контролю якості продукції та послуг в умовах сучасної ринкової економіки, виступають такі [1]:

- 1) нестабільність існуючої системи показників якості продукції та послуг різноманітних напрямів;
- 2) недостатність нормативної бази для виконання періодичних замовлень;
- 3) збої та інші порушення технології потокового виробництва та механізмів керування ним через незадовільну якість продукції, навіть за умови високого рівня компетенцій персоналу;
- 4) незадоволення продукцією підприємства значної групи його партнерів і замовників;
- 5) наявність високого рівня відходів в результаті виготовлення продукції.

У результаті аналізу літературних джерел [1, 2, 7 – 10] були виявлені проблеми, які пов'язані з низьким рівнем управління контролем якості продукції:

- ✦ висока вартість устаткування контролю якості;
- ✦ неточність певних критеріїв для аналізу і затвердження процесів;
- ✦ несвоєчасне проведення / відсутність атестації устаткування;
- ✦ несвоєчасне проведення / відсутність атестації персоналу;
- ✦ використання некоректних методик і процедур при визначенні параметрів якості продукції;
- ✦ використання невідповідного обладнання;
- ✦ відсутність обладнання для моніторингу і вимірювань;
- ✦ відсутність моніторингу і вимірювань на підприємстві;
- ✦ низька кваліфікація фахівців;
- ✦ відсутність метрологічного нагляду, атестованими методиками виконання вимірювань, еталонами, дотриманням метрологічних правил і норм;
- ✦ неефективне впровадження державних і галузевих стандартів в діяльності;
- ✦ несформульовані вимоги по схваленню продукту, процедур, процесів і устаткування;
- ✦ неефективні вимоги до кваліфікації персоналу;

- ✦ некоректні вимоги до системи управління якістю;
- ✦ недостатня інтеграція виробничих процесів;
- ✦ відсутність або недостатня автоматизація управління технологічними процесами у виробничих підрозділах;
- ✦ невчасне проведення / відсутність аналізу задоволеності замовника;
- ✦ невідповідність вимог до продукту;
- ✦ відсутність характеристик тенденцій процесів і продуктів, включаючи можливості для запобіжних дій;
- ✦ невчасне здійснення дій із постачальниками, наслідок – відсутність необхідних матеріалів на складі в потрібний момент;
- ✦ недостатня мотивація співробітників;
- ✦ відсутність стратегічного планування;
- ✦ неефективна організація постачання витратними матеріалами;
- ✦ необхідність перекваліфікації, навчання виробничого персоналу, відділу постачання і збуту у зв'язку з швидкими тенденціями розвитку ринку;
- ✦ відсутність проведення аналізу маркетингової діяльності конкурентів;
- ✦ використання застарілого устаткування;
- ✦ відсутність стратегії якості.

На основі вказаних елементів за допомогою програми DecisionExplorer була побудована карта проблеми і були виділені її ключові елементи:

- ✦ відсутність метрологічного нагляду за станом і застосуванням атестованими методиками виконання вимірювань, еталонами, дотриманням метрологічних правил і норм;
- ✦ низька кваліфікація фахівців;
- ✦ відсутність проведення вимірювань параметрів контролю якості продукції;
- ✦ витрати на контроль якості продукції;
- ✦ неузгодженість із замовником параметрів технологічного процесу.

Основними чинниками, які впливають на управління якістю продукції, є чинники внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. До чинників внутрішнього середовища необхідно відносити організаційно-правову форму, стадію життєвого циклу, вигляд (велике, середнє, маленьке), наявність і якість використаних фінансових, трудових (і інших) ресурсів, вид продукції, загальнокорпоративна, конкурентні і функціональні стратегії розвитку.

До чинників зовнішнього оточення слід віднести: лояльність законодавства щодо галузі, ємкість і географічне розташування ринку впливу, рівень конкуренції і темпи розвитку соціально-економічних процесів в регіоні, розвиток інфраструктури, форми і методи фінансового розвитку підприємства.

Усі приведені чинники слід враховувати в процесі вибору виду управлінських дій з контролю якості продукції. Для того, щоб визначитися з найбільш значущими чинниками конкретного підприємства, слід використовувати матрицю стратегічного SWOT-аналізу (табл. 1). Визначити значущість і силу кожного чинника на процес управління контролем якості продукції доцільно за допомогою експертних методів, використовуючи шкали оцінок, запропоновані в табл. 2.

Таблиця 1

Матриця SWOT-аналізу

Чинники	Значущість чинника	Ступінь впливу на підприємство	Рівень важливості чинника (2 x 3)
1. Внутрішні можливості			
1.1			
1.2			
Разом			
2. Зовнішні можливості			
2.1			
2.2			
Разом			

Таблиця 2

Шкала оцінок чинників внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства

Параметр	Кількість балів	Якісна характеристика
1. Ступінь впливу чинника	1	Вплив не здійснюється
	2	Вплив неістотний
	3	Як правило, чинник впливає
	4	Чинник впливає постійно
	5	Вплив значний
2. Значущість чинників	1	Значущість впливу незначна
	2	Значущість впливу істотна
	3	Значущість впливу значна

Загальну оцінку впливу чинників можна розрахувати за формулою:

$$B = A - П, \quad (1)$$

де B – загальна оцінка впливу чинників внутрішнього і зовнішнього середовища на процес управління контролем якості продукції на підприємстві, бали;

A – чинники, які позитивно впливають на процес управління контролем якості продукції на підприємстві, бали;

$П$ – чинники, які негативно впливають на процес управління контролем якості продукції на підприємстві, бали.

Якщо $B > 0$, тобто має позитивне значення, підприємство може зробити такі управлінські дії на процес управління контролем якості продукції на підприємстві:

1) здійснення додаткової мотивації співробітників служби контролю якості;

2) пошук додаткових можливостей підвищення якості продукції виходячи зі сприятливих чинників зовнішнього середовища;

3) систематичне дослідження і впровадження нових технологій забезпечення якості продукції;

4) планування запобіжних дій виходячи з негативно впливаючих чинників.

Якщо $B < 0$, тобто має негативне значення, підприємству слід здійснити такі дії, що управляють, на процес управління контролем якості продукції на підприємстві:

1) впровадження сучасного устаткування контролю якості;

2) проведення систематичної перевірки роботи служби контролю якості;

3) посилювання процедур і операцій по контролю якості на всіх етапах;

4) проведення атестації устаткування і персоналу;

5) впровадження коректуючи заходів з урахуванням чинників, що негативно впливають.

Загальна оцінка впливу чинників відбувається на рівні системи менеджменту підприємства.

Методика управління контролем якості продукції являє собою систематизований перелік управлінських дій для здійснення контролю якості продукції та систематизовану сукупність параметрів і методів контролю якості у рамках операцій контролю якості на усіх стадіях виробництва.

Методика описує основні чинники, що впливають на управління якістю продукції, до яких відносяться як чинники внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства. Для того, щоб визначитися з найбільш значущими чинниками конкретного підприємства, слід використовувати матрицю стратегічного SWOT-аналізу.

Згідно з методикою необхідно розрахувати загальну оцінку впливу чинників за формулою (1). Залежно від отриманих результатів даються рекомендації підприємству із здійснення управлінських дій на процес управління контролем якості продукції на підприємстві.

Система стандартів ISO 9000 регламентують порядок першочергового аудиту та оцінки діяльності підприємства.

Реалізація даної методики в умовах практичної діяльності підприємства дозволить концентрувати вплив менеджера на здійсненні найбільш суттєвих управлінських дій з метою покращення процесу контролю якості продукції.

Запропонована методика з управління контролем якості продукції була реалізована у вигляді прототипу системи підтримки прийняття рішень (СППР).

Прототип системи підтримки прийняття рішень з управління контролем якості продукції призначений для ефективного прийняття управлінських рішень менеджером з управління якістю (або технологом, інженером з контролю якості) з сукупності альтернативних рішень в умовах виробництва з метою покращення процесу контролю якості продукції.

Методика складається з двох частин:

1) систематизований перелік управлінських дій для здійснення контролю якості продукції;

2) систематизована сукупність параметрів і методів контролю якості у рамках операцій контролю якості на усіх стадіях виробництва.

Практичною реалізацією частини методики є прототип системи підтримки прийняття рішень з управління контролем якості продукції, що являє собою один файл табличного процесора Excel, який складається з чотирьох листів.

На першому аркуші «Діалог» міститься інтерфейс, необхідний для взаємодії менеджера з управлінням конт-

ролем якості на підприємстві з прототипом СППР. Менеджерові лише потрібно вибрати зі списку критеріїв відбору підприємств:

- ✦ максимум відповідності вимогам метрологічного нагляду;
- ✦ максимум систематичності проведення вимірювань параметрів контролю якості продукції;
- ✦ максимум рівня кваліфікації фахівців;
- ✦ мінімум витрат на контроль якості продукції;
- ✦ максимум узгодженості із замовником параметрів технологічного процесу.

На другому аркуші «БД» надається база даних. База даних представлена у вигляді матриці. Так, таблиця складається із сукупності етапів технологічного процесу випуску продукції, для кожного з них необхідно визначити:

- 1) ступінь відповідності вимогам метрологічного нагляду (у балах від 1 до 10);
- 2) систематичність проведення вимірювань параметрів контролю якості продукції (у балах від 1 до 10);
- 3) рівень кваліфікації фахівців (у балах від 1 до 10);
- 4) витрати на контроль якості продукції (тис. грн.);
- 5) ступінь узгодженості із замовником параметрів технологічного процесу (у відсотках).

На третьому аркуші «БМ» представлена база моделей. У таблиці представлені назва п'яти моделей, описана їх математична формула (вид моделі), а також результат розрахунків за моделлю, що являє собою розрахунок за функцією ВПР у табличному процесорі Excel. Ця функція здійснює пошук значення у стовпці за рахунок аналізу мінімального/максимального значень у базі даних.

На четвертому аркуші «БЗ» міститься база знань, яка для відповідних критеріїв відбору етапів технологічного процесу описує рекомендації щодо здійснення управлінських дій для нормалізації виробничого процесу з точки зору контролю якості та досягнення відповідного критерію відбору підприємства.

Методика управління контролем якості продукції дозволяє здійснювати управлінські дії з контролю якості продукції. Використання методики дозволить менеджерів контролювати чинники, що впливають на управління якістю продукції, до яких відносяться як чинники внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства. Для визначення найбільш значущих чинників підприємства, розробляється матриця стратегічного SWOT-аналізу.

Методика дозволяє розрахувати загальну оцінку впливу чинників, та залежно від отриманих результатів надає рекомендації підприємству по здійсненню управлінських дій на процес управління контролем якості продукції. Впроваджувана методика збільшить можливості менеджера в галузі контролю якості продукції та дозволить систематизувати виробничі процеси, їх вплив на якість видань завдяки систематизованій сукупності параметрів і методів контролю якості у рамках операцій контролю якості на усіх стадіях виробництва.

У відповідь на запит користувача у вигляді критерію відбору підприємства система надає:

- 1) рекомендації у вигляді управлінських дій, виконання яких приведе до досягнення заданого критерію;
- 2) альтернативу, оптимальну по заданому критерію, у вигляді технологічного етапу виробництва продукції.

Система розробляється для підтримки процесу управління контролем якості продукції підприємств з метою під-

вищення ефективності процесу прийняття управлінських рішень та поліпшення їх якості.

ВИСНОВКИ

Таким чином, дане дослідження дозволило окреслити методичні засади управління контролем якості продукції.

Науковий результат запропонованого рішення представлений у формі методики з управління контролем якості продукції.

Практичним результатом є рекомендації стосовно управління контролем якості продукції на основі сформованих методичних засад.

Подальшим напрямком даного дослідження може стати проектування методики розробки інформаційного забезпечення контролю якості продукції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Брун М. Управление качеством: затраты и выгоды / М. Брун, Д. Георги // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – № 1. – С. 70 – 75.
2. Воскобойников В. Ф. Новые подходы к управлению качеством продукции. / В.Ф. Воскобойников // Экономика и жизнь. – 1999. – № 50. – С. 15.
3. ДСТУ ISO 9000-1-95, часть 1. Стандарты по управлению качеством и обеспечению качества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.budinfo.com.ua/dstu/289.htm> (19.03.2013). – Загл. с экрана: ДСТУ ISO 9000-1-95 Государственный стандарт Украины.
4. ДСТУ ISO 9000-2-96, часть 2. Стандарты по управлению качеством и обеспечению качества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.budinfo.com.ua/dstu/290.htm> (21.03.2013). – Загл. с экрана: ДСТУ ISO 9000-2-96 Государственный стандарт Украины.
5. ДСТУ ISO 9001-2001 Системы управления качеством. Вимоги [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.budinfo.com.ua/dstu/291.htm> (14.03.2013). – Загл. с экрана: ДСТУ ISO 9004 – 2001 Государственный стандарт Украины. – Назва з екрана: Професійна нормативно-правова бібліотека «НОРМАТИВ ПРО».
6. Карты контроля качества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.statsoft.ru/home/textbook/modules/stquacon.html> (25.04.2013). – Загл. с экрана: Карты контроля качества.
7. Леонова Т. И. Управление затратами и качество продукции / Т. И. Леонова. – С.-Петербург : СПбГУЭФ, 2010. – 260 с.
8. Мищенко С. Ф. Экспертные оценки затрат на качество / С. Ф. Мищенко // Стандарты и качество. – 2001. – № 7-8. – С. 79 – 81.
9. Ребрин Ю. И. Управление качеством : учебное пособие / Ю. И. Ребрин. – Таганрог : ТРТУ, 2004. – 256 с.
10. Шадрин А. Н. 5 потребностей, 8 принципов, 10 заповедей / А. Н. Шадрин // Стандарты и Качество. – 2002. – № 2. – С. 54 – 59.

REFERENCES

- Brun, M., and Georgi, D. "Upravlenie kachestvom: zatzaty i vygoty" [Quality management: costs and benefits]. *Problemy teorii i praktiki upravleniia*, no. 1 (2000): 70-75.
- "DSTU ISO 9000-1-95, chast 1. Standarty po upravleniiu kachestvom i obespecheniiu kachestva" [DSTU ISO 9000-1-95, Part 1. Standards for quality management and quality assurance]. <http://www.budinfo.com.ua/dstu/289.htm>
- "DSTU ISO 9000-2-96, chast 2. Standarty po upravleniiu kachestvom i obespecheniiu kachestva" [DSTU ISO 9000-2-96, Part 2. Standards for quality management and quality assurance]. <http://www.budinfo.com.ua/dstu/290.htm>
- "DSTU ISO 9001-2001 Systemy upravlinnia iakistiu. Vymohy" [Of ISO 9001-2001 Quality Management System. Requirements]. <http://www.budinfo.com.ua/dstu/291.htm>
- "Karty kontrolia kachestva" [Quality control charts]. <http://www.statsoft.ru/home/textbook/modules/stquacon.html>
- Leonova, T. I. *Upravlenie zatzatami i kachestvo produktsii* [Cost management and product quality]. St. Petersburg: SPbGUEF, 2010.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІРЖ ЯК СКЛАДОВОЇ РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© 2014 ЯСЕНЕЦЬКИЙ В. С.

УДК 338.242.

Ясенецький В. С. Особливості функціонування бірж як складової ринкової інфраструктури

Мета статті полягає в узагальненні функцій сучасних бірж, аналізі особливостей організаційно-правового статусу товарних і фондових бірж в Україні, виявленні проблем у розвитку біржової торгівлі та розробленні комплексу заходів щодо їх вирішення. У статті біржа розглядається як поліфункціональна інституція, що виконує специфічні функції: організація регулярних торгів фінансовими та речовинними активами в установленому місці за встановленими правилами; розробка правил біржової торгівлі та забезпечення їх дотримання всіма учасниками торгів; гарантування виконання укладених угод; виявлення, фіксація та моніторинг поточних цін на біржові товари. Порівняння організаційно-правового статусу товарних і фондових бірж в Україні показало, що вищі вхідні бар'єри на ринок встановлені для фондових бірж (організаційно-правова форма, мінімальний розмір статутного капіталу, порядок використання прибутку, особливі процедури реєстрації, ліцензування діяльності). У результаті дослідження виявлено, що нерозвиненість біржового сегмента торгівлі в Україні, з одного боку, зумовлена наявністю системних проблем у національній економічній системі, з іншого – виступає гальмуючим чинником економічного розвитку. Заходи щодо вдосконалення державного регулювання біржової торгівлі включають упорядкування організаційно-правового статусу бірж, подолання існуючої фрагментованості торговельних майданчиків, розроблення механізмів гарантування виконання укладених біржових угод, стимулювання бірж запроваджувати сучасні електронні системи торгівлі. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розвиток підходів до оцінювання результативності та ефективності біржової торгівлі в Україні.

Ключові слова: біржова торгівля, державне регулювання бірж, ринкова інфраструктура, товарна біржа, фондова біржа.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 11.

Ясенецький Володимир Станіславович – аспірант, кафедра управління національним господарством, Національна академія державного управління при Президенті України (вул. Ежена Потье, 20, Київ, 03057, Україна)

E-mail: aleksvman@gmail.com

УДК 338.242.

UDC 338.242.

Ясенецький В. С. Особенности функционирования бирж как составляющей рыночной инфраструктуры

Цель статьи заключается в обобщении функций современных бирж, анализе особенностей организационно-правового статуса товарных и фондовых бирж в Украине, выявлении проблем в развитии биржевой торговли и разработке комплекса мероприятий по их решению. В статье биржа рассматривается как полифункциональный институт, выполняющий специфические функции: организация регулярных торгов финансовыми и вещественными активами в установленном месте по установленным правилам; разработка правил биржевой торговли и обеспечение их соблюдения всеми участниками торгов; гарантирование выполнения заключённых сделок; выявление, фиксация и мониторинг текущих цен на биржевые товары. Сравнение организационно-правового статуса товарных и фондовых бирж в Украине показало, что более высокие входные барьеры на рынок установлены для фондовых бирж (организационно-правовая форма, минимальный размер уставного капитала, порядок использования прибыли, особые процедуры регистрации, лицензирование деятельности). В результате исследования выявлено, что неразвитость биржевого сегмента торговли в Украине, с одной стороны, обусловлена наличием системных проблем в национальной экономической системе, с другой – выступает тормозящим фактором экономического развития. Мероприятия по усовершенствованию государственного регулирования биржевой торговли включают упорядочение организационно-правового статуса бирж, преодоление существующей фрагментарности торговых площадок, разработку механизмов гарантирования выполнения заключённых биржевых сделок, стимулирование бирж внедрять современные электронные системы торговли. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении являются развитие подходов к оцениванию результативности и эффективности биржевой торговли в Украине.

Ключевые слова: биржевая торговля, государственное регулирование бирж, рыночная инфраструктура, товарная биржа, фондовая биржа.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 11.

Ясенецький Володимир Станіславович – аспірант, кафедра управління національним господарством, Національна академія державного управління при Президенті України (вул. Ежена Потье, 20, Київ, 03057, Україна)
E-mail: aleksvman@gmail.com

Yasenetskyi V. S. Specific features of functioning of exchanges as components of the market infrastructure

The goal of the article lies in generalisation of functions of modern exchanges, analysis of specific features of the organisational and legal status of commodity and stock exchanges in Ukraine, detection of problems in exchange trade development and development of a set of measures for their solution. The article considers an exchange as a poly-functional institute that performs specific functions: organisation of regular trade with financial and tangible assets in the prescribed place and in accordance with the established rules; development of rules of exchange trade and their observance by all participants of the trade; guarantee of execution of the concluded transactions; detection, fixation and monitoring of current prices on exchange commodities. Comparison of the organisational and legal statuses of commodity and stock exchanges in Ukraine showed that stock exchanges have higher entrance barriers (organisational and legal form, minimal size of the authorised capital, order of use of profit, specific registration procedures and licensing of activity). It was found in the result of the study that underdevelopment of the exchange segment of trade in Ukraine, on the one hand, is caused by availability of system problems in the national economic system and, on the other hand, is an inhibitory factor of economic development. Measures on improvement of the state regulation of the exchange trade includes putting in order the organisational and legal status of exchanges, overcoming the existing fragmentariness of trade areas, development of mechanisms of guarantee of execution of the concluded exchange transactions and stimulation of exchanges to introduce modern electronic trade systems. The prospect of further studies in this direction is development of approaches to assessment of effectiveness and efficiency of exchange trade in Ukraine.

Key words: exchange trade, state regulation of exchanges, market infrastructure, commodity exchange, stock exchange.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 11.

Yasenetskyi Volodymyr S. – Postgraduate Student, Department of Management of National Economy, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (vul. Ezhena Potye, 20, Kyiv, 03057, Ukraine)
E-mail: aleksvman@gmail.com